

# VLADIMÍROVI CLEMENTISOVI

Bratislava 9. okt. 1945

Milý Vlado!

1. Odkázal som už po Tvojom poslovi, že do Belehradu na kongres juhoslávskych spisovateľov delegujem za Spolok slovenských spisovateľov Petra Jilemnického. Sám, bohužiaľ, nemám čas do Belehradu si zájsť, hoci viem, že takáto cesta by bola veľmi užitočná. Prosím, aby si dal oznámiť III. odboru toto rozhodnutie a požiadal, aby podrobnosti vybavil priamo so spisovateľom Petrom Jilemnickým, Bratislava, Povereníctvo školstva a osvety, Šoltésovej č. 4.

2. Bolo by, myslím, veľmi užitočné, keby si Erenburga, potulujúceho sa po Európe, predsa len niekde zachytil a jeho príchod k nám pourgoval.

3. Počúvam, že pán Young (myslím, že to je ten roztomilý chlapík, u ktorého som sa vadil s tými protivnými novinármi jednu noc) podniká cestu po Československu. Mohol by si mu láskave odporučiť, aby sa rozbehol trošku i po Slovensku — mohli by sme mu všeličo ukázať i povedať.

4. V Tisovci pravdepodobne vybudujeme univerzitu, nie iba gymnázium, ktoré tak naliehavo žiadaš.

L. Novomeský

---

Spolok slov. spisovateľov v tomto čase vlastne nejestvoval. V júni 1945 ho rozpustili, v októbri sa ešte len pripravovali nové stanovy budúceho spolku. Novomeský ako povereník školstva a osvety musel zaň v niektorých veciach rozhodovať — ako v tomto prípade, keď pre krátkosť času sa nemohol poradiť s Ivanom Horváthom, predsedom umeleckej triedy UVR.

Iľja Erenburg (1891—1967), sovietsky prozaik a publicista, dlhoročný priateľ davistov a Slovenska. Pred druhou svetovou vojnou viac ráz navštívil Slovensko a písal o ňom. Komentoval i SNP. V jeseni 1945 napriek úsiliu Clementisa a Novomeského Slovensko nenavštívil.

Priebeh rokovaní delegácie SNR s čs. emigrantskou vládou a prezidentom v Londýne v októbri 1944 je známy z Novomeského spomienky, zaradenej do Husákovho Svedectva o SNP. O tom, čo robil Novomeský vo voľnom čase, zachovali sa len takéto náhodné zmienky. (V inom liste napríklad spomína stretnutie so Scotusom Viatorom, anglickým historikom, obrancom Slovákov pred maďarizačným útlakom.)

Toto je jediná zmienka o tom, že by mala byť v Tisovci, v Clementisovom rodisku, univerzita. Je možné, že sa v tom čase uvažovalo aj o takejto možnosti, lebo Košice, hlavný kandidát na druhé vysokoškolské centrum, nemali vhodné ubytovacie možnosti. Možno však, že Novomeský chcel len priateľa podpichnúť.